

MOLENBEERSEL, DINSDAG 30 AUGUSTUS 2022

Aanvang: 19.00 u in de Stegel, Weertersteenweg 363, Molenbeersel (Kinrooi).
Parkeersuggestie: Naast de Stegel is er ruimte om te parkeren. Inrijden vanuit de Weertersteenweg.

Uit wat in 2005 nog schuchter begon als "Een avondwandeling door Molenbeersel" (Wie wandelde toen al én ook vandaag mee?) vervelde vanaf 2006 ons succesnummer "Gluren bij de burens". Het Molenbeersel van 2005 zag er natuurlijk anders uit dan nu. Ook onze manier van "gluren" veranderde: minder overladen en beter aangepast aan de wisselende omstandigheden. Vandaag zal de aandacht vooral gaan naar het ontstaan van Molenbeersel als hulpparochie van Neeritter (1806) en als gemeente (1845). Beide zijn uniek en in elkaar verstrengeld. Uit een samenraapsel van restanten van vooral Nederlandse gemeenten (Neeritter, Hunsel, Ittervoort en Stramproy) en een deeltje van Kessenich ontstond een moderne samenwerkende hechte gemeenschap. Voor de historici zou Molenbeersel kunnen fungeren als een mini "Drie Eijgen", deels Thorns, deels Kessenichs en deels Luiks.

De eerste oude kerk, dito pastorie en gemeentehuis zijn nog te herkennen. Het 'gewone' dorp aan de grens raakte uit zijn isolement door de aanleg van de Weertersteenweg tussen Kinrooi en Weert, nog verbeterd door de tramlijn Weert-Maaseik. Alleen de dodendraad uit De Eerste Wereldoorlog probeerde van de grens weer een grens te maken. De 21 grijze grenspalen wijzen ons de officiële overgangen aan, maar er waren ook nog andere. Met een zak vol biggen of zout waren er efficiëntere paden. Grenzen betekent immers ook smokkelen, alles heeft zijn pro en contra. Na de eerste wereldoorlog heette dit in België zelfs de economische bevoorrading van de bevolking, wel te verstaan voor de periode 1915-1918. Het groene Molenbeersel heeft wat te bieden. Hoe het met de CO2 of de stikstof staat weten we niet, maar er is nog veel zuurstof.

De fanfare St.-Isidorus ontvangt ons in de grote zaal van de Stegel zowel voor als na het gluren.

STRAMPROY, DINSDAG 20 SEPTEMBER 2022

"Broekmolen en andere grensgevallen"
Aanvang 19.00 uur bij de Broekmolen,
Grensweg 8 te 6039 RS Stramproy.
Parkeren op aangelegde parkeerplaats ter plekke

We zijn te gast bij de Broekmolen aan de Abeek, die hier de grens vormt tussen België en Nederland. In september is dit het decor van het buitentoneelstuk "Euver de grens". Ook is er een tentoonstelling over de grens en grensoverschrijdende activiteiten zoals smokkelen. De Broekmolen begon niet als graanmolen en waarschijnlijk ook niet exact op deze locatie. Op Sint Barbaradag, 4 december 1476, gaf abdis Gertrudis van Sombreff en het kapittel in leen uit aan Jacob Clois van Stramproyde: den stroom van den Eertweege tottet Corff (Turf?) Weege, alle tot den nieuwen dyck... om er een "volmeulen" of "slagmoelen" op te plaatsen tegen betaling van twee malder rogge. Zoals gebruikelijk te betalen voor 30 november, St. Andreasdag.

Deze volmolen werd eeuwenlang door het lakenambacht gebruikt om het wollen weefsel te vervilten tot laken. Zeg maar het kwaliteitsfleece van de 14e eeuw en later. In 1699 brandde de molen af en werd begin 18e eeuw herbouwd. Bij het graven van de lossing omstreeks 1865 zou de oude molenas nog teruggevonden zijn. In 1868 liet de weduwe Donders-Mertens de molen vernieuwen tot zijn huidige vorm. In 1950 werden het waterrad en het sluisgebint met de maal- en de lossluizen vernieuwd nadat de fundering dreigde te onderpoelelen. De molen maalde toen nog met één koppel stenen. In het midden van de jaren vijftig volgde stillegging. Het woonhuis en de molen werden verlaten en de afgelegen ligging was er de oorzaak van dat de boerderijmolen in korte tijd in een ruïne veranderde.

In 1971 werd de Broekmolen verkocht aan de apothecker Vermeulen uit Mol (B.), die het aandurfde de omvangrijke restauratie met overheidssteun en veel zelfwerkzaamheid ter hand te nemen. In 1981 bouwde Vermeulen bij de molen nog een schuur welke daarvoor bij een kempische Abdijhoeve in Geel (B.) stond. Tegenwoordig is met de inzet van vrijwilligers de watermolen weer goed maalvaardig.

Nu is de grens alleen nog maar een streep maar dit is lange tijd heel anders geweest: Het landschap bepaalde de grens en de grens bepaalde het landschap. Al vroeg in de 15e eeuw waren hier op de uitgestrekte gemene gronden de onenigheden over de grens en de verdwenen grenspalen tussen de Drie Eijghen en de Vier Crispelen. Tot eind 18de eeuw was het een streek van verraderlijke moerassen, heidegebieden en beekvalleien. Deze gebieden waren van kapitale betekenis voor het leven en overleven van de veelal arme boerenbevolking. Mensen konden hier alles vinden voor het dagelijks gebruik. Turf, sprokkel en brandhout, strooisel en hooi en weilanden voor het vee, wild en vis. Militairen meden dit gebied, en op de enkele doorgangen werden

landweren opgeworpen zoals noordoostelijker de Bocholtergraven en iets zuidelijker van de Broekmolen: de Hessengraaf.

In 1831 stelde grote Europese mogendheden een boedelscheiding voor tussen België en Nederland die een grenslijn door dit gebied trok. Pas in 1839 ging Willem I akkoord en pas op 8 augustus 1843 was er na 12 jaar op detailniveau duidelijk hoe de grens in deze omgeving exact zou lopen. Men had het klaargespeeld om de grens in deze streek tweemaal zo lang te maken.... Het landschap bepaalde mede waar de grens uiteindelijk kwam. De grens en met name de bepaling dat de waterhuishouding niet zou wijzigen bepaalde vervolgens de ontwikkeling van het landschap. In die zin redde de grens dit natuurgebied het 'Stramprooierbroek'. In de tussentijd maakte de smokkelaars er dankbaar gebruik van.

STRAMPROY - BUITENTONEEL MAANDAGAVOND 26 SEPTEMBER 2022

De basis van het project "Euver de Grens" is een groots buitentoneel, uitgevoerd over tien avonden met als thema 'Smokkelen'. Het toneelstuk is een tragikomedie geschreven door Frits Criens en getiteld "Euver de Grens". De regie is in handen van Johan Korten. Het verhaal speelt zich een eeuw geleden af, net na de Eerste Wereldoorlog, voor de Belgen de Grote Oorlog, bij een grensovergang tussen Nederland en België. Het betreft een verbeeld verhaal in toneelvorm, ondersteund door beeldmateriaal en eigentijdse geluidsmogelijkheden, gemixt met waargebeurde ingrediënten en anekdotes van smokkelverhalen die zich in deze omgeving afgespeeld kunnen hebben. Voor maandagavond 26 september hebben we kaartjes weten te reserveren exclusief voor de deelnemers van Gluren bij de burens. In de loop van de zomer krijgt u te horen hoe u de kaartjes kunt aanschaffen (€ 21 per stuk).

harlindis
2022 relindis
INSPIRERENDE
VROUWEN

Aldeneik en Maaseik staan dit jaar weer helemaal in het teken van Harlindis en Relindis, samen hun ouders stichteressen van het vervlogen klooster in Aldeneik in de achtste eeuw. De munsterkerk, de kapel met Willibrordusput en het Leugenbrugje in Aldeneik, de reliquia, textilia en vooral de Codex Eyckensis in de rijke schatkamer van de Maaseiker Catharinakerk vormen zichtbare relictten uit deze lang vervlogen tijd. Maar ook de geloofsbeleving als inspirerend samenlevingsfundament houdt de band vast met de 25-jarige traditie van de plechtige translatio (of overbrenging) van de relikven naar Aldeneik en weer terug naar Maaseik. **Hiervan kan u getuige zijn op de zondagen 18 en 25 september 2022.**

Een eigentijdse vertaling wordt u aangeboden via een overweldigend cultureel programma tijdens het hele jaar. Te veel om op te noemen, maar al even veel is niet te missen!

Alle initiatieven vindt u terug op de rijke website <https://www.harlindisrelindis.be/>
Laat ook u inspireren!

ZESTIENDE EDITIE CULTUURHISTORISCHE ZOMER 2022

Organisatie:
Stichting De Aldenborgh, Kring Weert van het Koninklijk
Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap
en Geschied- en Heemkundige Kring "Het Land van Thorn"

KESSENIC, DONDERDAG 7 JULI 2022 MALBROEK VERBRANDEN

Bergplaats (Kerkplein) en Antjesbrug in Kessenich
Aanvang: 19.00 uur - einde: 20.00 uur

John Churchill, hertog van Marlborough, was een man van stand, een geniaal militair strateeg en een gewiekst diplomaat. Alleen was, begin 18de eeuw, de oorlogvoering zo ingrijpend veranderd dat half Europa sidderde bij het horen van zijn naam. Overal waar zijn troepen passeerden, heerste er dood en verderf.

In Weert bombardeerde hij in 1702 kasteel Nijenborgh.

Ruim 320 jaar na dato roept Malbroek in Kessenich nog steeds woede op. In het Maasdorp van de Gemeente Kinrooi vindt het proces tegen de Engelse generaal Malborough, in de volksmond, Malbroek, ieder jaar plaats.

Sint-Martinus uit Kessenich organiseert dan een openbare zitting en nadien deelt de jury de berechting mee aan de bevolking. Hoewel de insteek telkens dezelfde is, gaat men in het verhaal in op recente gebeurtenissen, zowel in de lokale gemeenschap als in de rest van de wereld.

Na de zitting vertrekt het gezelschap van schutterij en fanfare naar de Antjesbrug in Kessenich waar een pop, die Malbroek voorstelt, in brand wordt gestoken en vervolgens in de Beek geworpen.

WEERT, VRIJDAGNAMIDDAG 8 JULI 2022 CAUSERIE OVER DE MARTELAREN VAN GORCUM

Aanvang: 14.00 uur
Paterskerk, Biest 43 6001 AP Weert

In het jaar 1572 hebben enkele beroemde historische gebeurtenissen plaatsgevonden die prominent figuren in de canon van de Nederlandse geschiedenis. Natuurlijk de inname van Brielle (Den Briel) door de geuzen op 1 april, maar ook de marteling van en de moord op de later heiligverklarde martelaren van Gorcum, waaronder de H. Hieronymus en de H. Antonius, minderbroeders-franciscanen uit Weert. In de beschrijving van wat zich in 1572 afspeelde kunnen wij ook gebeurtenissen in onze tijd herkennen. Er worden op vrijdag 8 juli om 14.00 uur in het koor van de Paterskerk, Biest 43 in Weert, lezingen georganiseerd over deze enige twee heiligen uit Weert

De martelaren van Gorcum, schilderij van Cesare Fracassini, 1838-1868, Vaticaanse musea, Rome

WEERT, DINSDAG 12 JULI 2022

Gluren bij de Buren, ... "Maasstraat en Maaspoort".
Aanvang 19.00 uur in Sint Martinuskerk, Markt 1, Weert.
Parkeersuggesties: Na 18.00 uur kunt u gratis parkeren in Weert, met uitzondering van de parkeergarages.

De historische binnenstad van Weert werd als vestingstad geheel omringd door grachten en wallen. De stad kende zes toegangspoorten, waaronder de Maaspoort. Tussen de toegangspoorten waren zeven

bastions. De stadsgidsen van Weert leiden u dit jaar vanuit de historische stadskern binnen de wal, via de Maasstraat en de Maaspoort naar buiten de wal. De start is vanuit de eeuwenoude Sint Martinuskerk, een nationaal Top 100-monument. Tijdens de wandeling maakt u onder andere kennis met het eeuwenoude klooster van de zusters Birgittinessen, de protestantse Bethelkerk, locaties van zoutziederijen, distilleerderijen, jeneverstokerijen, brouwerijen, de beschuiftenfabriek van Jos Poell, de bakelietfabriek van Waltje Gruythuysen, villa de Walburg, het oude politiebureau en de Lieëgluiper, de niet zo vlijende bijnaam van de tram naar Maaseik. Natuurlijk ontbreken de sterke verhalen niet van de "Groeëtmoële van de Maaspoort" bij voormalig hotel Verstraeten. Kortom een wandeling van binnen- en buiten de wal maar ook van 'groeëtmoële en vrome zielen'. Ook dit jaar sluiten we het 'Gluren bij de Buren' weer af op een van de vele Weerter terrassen of in de cafés.

PEER, DINSDAG 2 AUGUSTUS 2022

Gluren bij de Buren ... in Peer
Aanvang: 19.00 u. in de Sint-Trudokerk, Kerkstraat in Peer
Parkeersuggestie: Preudhommeplein (tot 19 u. parkeerschijf verplicht in alle straten binnen de Vesten) en achter BICC-Cultuurcentrum "t Poorthuis", Bomerstraat (vrij parkeren).

Voor de plaatsnaam Peer zijn er verschillende verklaringen: 'Peder' (725), het Latijnse 'Pirgus' (1135) en 'Pyra' (1178) of het oud-Franse pierge: 'verharde weg'. Andere bronnen geven aan dat de naam afkomstig zou zijn van 'Perre' of 'Parre', wat 'omheinde plaats' betekent. De fusiegemeente telt naast Peer zelf nog drie deelgemeenten: Grote-Brogel (sinds 1977), Kleine-Brogel (sinds 1971) en Wijchmaal (sinds 1977). Erpekom is een landelijk kerkdorp van Grote-Brogel. Deelgemeente Peer telt zelf nog twee kerkdorpen: Linde en Wauberg en een gehucht: Maarlo. Het bevolkingsaantal bedraagt ongeveer 17.000 inwoners.

In 1367 verhiel de leenheerlijke grondheer Everaert Van der Marck Peer tot Stad. Peer kreeg stadswallen en poorten, die in het begin van de 19de eeuw gesloopt werden. Vanaf de 15de eeuw wordt Peer als één van de Loonse steden vermeld. In 1623 promoveerde Peer, onder Karel van Gavere, tot graafschap. In 1654 bezetten Lotharingers Peer. Ze plunderden en staken huizen en kerk in brand. De sacristie en het koor brandden af en slechts veertig huizen en de toren ('De Reus der Kempen') bleven gespaard. In 1865 teisterden zwarte pokken en tyfus het stadje. Vandaag bloeit Peer zowel toeristisch, cultureel als economisch. Peer is bekend als Bruegelstad (de geboorteplaats van Pieter Bruegel de Oude is quasi zeker Grote-Brogel), muziekstad (o.a. jaarlijks festival 'Blues Peer') en fietsstad (onlangs bekroond). Dit jaar hebben de 25-jaarlijkse Mariale Feesten plaats. De stad Peer huisvest ook de NATO-vliegbasis Kleine-Brogel en heeft ook het Peterschap van KB-AIR aanvaard.

Bezienswaardigheden

BICC-Cultuurcentrum "t Poorthuis", het perron (vrijheidszuil), de Sint-Trudokerk, de toren met museum en beiaard, het Oud Stadhuis, Hotel "De Boskar", De Scherpsteen, het driehoekig Frankisch Marktplein, de kiosk, de stadspomp met gulden peer, het Huis 'Den Engel' (Vroeger de woonst van Drossaard Van de Cruys, thans jeugdcentrum "De Bak"), het Bruegelhuis en Bruegelmuseum: uniek in de wereld met zijn kleurechte kopieën van alle werken van Pieter Bruegel de Oude (op ware grootte), de Bruegelmonumenten, het monument voor Armand Preudhomme, Zaal Koninklijke Harmonie, het Sint-Lambertuscollege en Agnetencollege, het Agnetenklooster (in heropbouw met als bestemming het nieuwe Dienstencentrum 'De Schommel'), de grafheuvels (Molhem) en de Deusterkapel.

OPITTER, DINSDAG 16 AUGUSTUS 2022

Gluren bij de Buren ... in Opitter
Aanvang : 19.00 u. in de Sint-Trudokerk, Itterplein Opitter
Parkeersuggestie: Itterplein, parking van de school Itterdal en de Wissel aan de Opitterkiezel. (vrij parkeren).

Sinds de fusie van 1977 maakt het kerkdorp Opitter deel uit van de gemeente Bree. Opitter dankt zijn naam aan de "Itter", een beek die ontspringt op het Kempisch plateau en naar analogie met -Opoeteren en OPglabbeek aan de bovenloop ligt. Opitter telt een viertal mooie bezienswaardigheden die we door middel van een wandeling (totale afstand ± 2 km) willen bezoeken. Het parcours is rolstoel- en zelfs rollatorvriendelijk. In de Maaslands gotische St.-Trudokerk zijn het 16de eeuwse Anwerps passieretabel en een beeld van St.-Anna-ten-Drieën, toegeschreven aan de Meester van Elsloo, de trekpleisters. Langs de secundaire verbinding van de kerk naar de kapel ligt de pastorie (thans in verval) in 1726 gebouwd door de Norbertijnen van Averbode met de inscriptie 'Ne quid nimis' (alles met mate). Deze orde had het bevestigingsrecht van de pastoors tot aan de Franse Revolutie. De kapel van O.L.Vrouw Troosteres der Bedrukten (ook O.L.Vrouw-ter-Heirbaan) werd gebouwd door de gebroeders Pe(e)n(d)ers als dank

baarheid voor hun bevrijding uit de burch van Stokkem in de Loonse successieoorlog (±1366). Deze kapel heeft tal van verbouwingen ondergaan. Het altaarstuk "de hemelvaart van Maria" is een schilderij van de Weerter schilder Caes. De juwelen van het O.L.Vrouw-beeld werden aangekocht in het Weerter edelsmedenatelier Esser. In één van de moderne glasramen van Jos Knaepen heeft Kim Clijsters met met de afbeelding van een tennisracket een spoor nagelaten. Langs de steilrand van Kempisch plateau en Maasvlakte gaan we naar de oude Breese banmolen, Pollismolen. Via het kasteelpark belanden we terug in het centrum. Waar vroeger het oude laathof Vanderhallen lag zijn nu de lagere school en het ontmoetingscentrum gebouwd. Het eindpunt van deze excursie ligt aan het Itterplein: de brouwerij Cornelissen, waarvan we de producten kunnen proeven in Brasserie Brouwershof en Café Itterdal.

LOZEN-BOCHOLT, DONDERDAG 25 AUGUSTUS 2022

Mini-symposium "Over de grens." Grenzen in het Land van Weert en de Limburgse en Brabantse Kempen

Gemeenschapshuis De Leemskuil,
Hamonterweg 138b, 3950 Bocholt-Lozen.
Parkeergelegenheid in de nabije omgeving.
Start 14.00 uur. Entree gratis

Op de grens bij Lozen-Weert-Dorplein ligt het Drie Provinciepunt. De beide Limburgen en Noord-Brabant komen hier samen. Grenzen zijn van allen tijden. Wie eens meer wil horen over de omgeving van het Drie Provinciepunt door de tijd heen is welkom op het mini-symposium "Over de grens." Grenzen in het Land van Weert en de Limburgse en Brabantse Kempen

Het programma in Lozen ziet er als volgt uit:

- PROF. DR. ARNOUD-JAN BIJSTERVELD,
Grenzen als lijnen of zones?

Hoe de middeleeuwen rechten en bezit afbakenden

- WIM CUPPENS,

Geweldsconflicten tussen de bewoners van Bocholt-Weert-Budel over de grenszones tijdens de 15de eeuw en in de Hollandse periode (1815-1830)

- DRS. JAC. BIEMANS,
Geloven over de grens.

De grens als religieuze scheiding in de periode 1648-1795

- THIEU WIEËRS,

De totstandkoming van de grens als gevolg van de scheiding na 1830 en in het bijzonder de grenscommissie tussen 1839 en 1843.